

Aan : de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Via : de Secretaris-generaal

Van : het Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Betreft : Risico-analyse Irak d.d. 5 december 2002

1. Inleiding

In verband met een dreigend militair ingrijpen in Irak heeft de AIVD op 17 september jl. een algemene dreigingsanalyse uitgebracht. In verband met de mogelijkheid van Nederlandse deelname aan een dergelijk ingrijpen is op 25 november jl. een risico-analyse uitgebracht waarin de gevolgen van een Nederlandse bijdrage centraal stonden.

De voortgaande ontwikkelingen maken actualisering van de genoemde analyses noodzakelijk. Op basis van de actuele informatiepositie komt de AIVD thans tot de volgende risico-inschatting voor de Nederlandse nationale veiligheid:

2. De Iraakse gemeenschap in Nederland

2.1. Algemeen

De Iraakse gemeenschap in Nederland is de afgelopen jaren gegroeid van 8.000 in 1995 tot ongeveer 40.000 in 2002. Dit betreft alleen Irakezen die een verblijfsstatus hebben dan wel de Nederlandse nationaliteit hebben gekregen. Behalve deze geregistreerde Irakezen bevindt een onbekend aantal Irakezen zich illegaal in Nederland. De Irakezen wonen verspreid over Nederland, met concentraties in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam, Arnhem, Delft en Almere.

Terwijl in Irak tweederde van de bevolking bestaat uit Shi'ietische moslims, bestaat de Iraakse gemeenschap in Nederland voor het overgrote deel uit Soennitische moslims. Opvallend is verder dat de Koerden in Irak twintig procent van de bevolking vormen, terwijl in Nederland zestig procent van de Irakezen Koerd is. Hoewel het opleidingsniveau van de Irakezen in Nederland redelijk te noemen is, is hun arbeidsmarktpositie slecht.

Ook de taalbeheersing en leefsituatie van de Irakezen in Nederland laat te wensen over. Slechts de helft van de Irakezen is de Nederlandse taal machtig. Vergeleken met andere allochtone gemeenschappen hebben de Irakezen het minst contact

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad

met autochtone Nederlanders. Ook dit belemmert de integratie van Irakezen in de Nederlandse samenleving.

Negentig procent van de Irakezen in Nederland behoort tot de 'eerste generatie', dat wil zeggen dat ze in Irak geboren zijn. Vergeleken met allochtonen van de tweede of derde generatie zal de band met hun vaderland relatief sterk zijn en daarmee ook hun gevoeligheid voor wat er in Irak gebeurt.

Veel in Nederland verblijvende Irakezen hebben nog familie, vrienden en bekenden in Irak. Bij een militaire interventie in Irak zal de zorg om hun veiligheid onder de in Nederland verblijvende Irakezen sterk toenemen. Ten tijde van de Golfoorlog in 1991 leidde dit tot de organisatie van demonstraties om aandacht te vragen voor het lijden van de Irakese bevolking en tot fondsenwerving om de Iraakse bevolking te helpen met bijvoorbeeld voedsel en medicijnen.

Het overgrote deel van de Iraakse gemeenschap in Nederland bestaat uit Irakezen die hun land zijn ontvlucht vanwege de politieke, maatschappelijke of economische situatie. Slechts weinig in Nederland woonachtige Irakezen koesteren sympathie voor Saddam Hussein. Steunbetuigingen aan het adres van Saddam Hussein zijn dan dan ook niet te verwachten.

2.2. De Iraakse oppositie

Over de aanwezigheid en activiteiten van de Iraakse oppositie in Nederland heeft de AIVD op 8 augustus jl. een aparte notitie gepresenteerd (kenmerk 1874762/01). Hierin is aandacht gevraagd voor de risico's en gevolgen van de aanwezigheid van diverse Iraakse opposanten in Nederland. Indien een campagne om *regime change* in Irak te bewerkstelligen realiteit wordt, zal een deel van deze opposanten daarbij mogelijk actief betrokken worden.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad

3. Gevolgen voor Nederland en Nederlandse belangen

3.1. Algemeen

De inschatting van de gevolgen van een militair ingrijpen in Irak voor de Nederlandse nationale veiligheid is in de eerste plaats afhankelijk van de vraag of een militair ingrijpen in Irak plaats vindt met een nieuw en expliciet mandaat van de VN-Veiligheidsraad of dat de Verenigde Staten samen met enkele bondgenoten besluiten om op basis van resolutie 1441 in te grijpen. In het eerste geval zal het ingrijpen een sterkere juridische basis en een bredere internationale steun hebben, hetgeen van invloed zal zijn op de reacties in zowel het Midden-Oosten als in Nederland.

De risico-inschatting hangt verder nauw samen met de aard en omvang van de Nederlandse bijdrage aan het militair ingrijpen. De actieve deelname van Nederlandse strijdkrachten (bijv. luchtmobiele brigade of gevechtsvliegtuigen, maar met name de inzet van grondtroepen), zal tot grotere veiligheidsrisico's leiden dan de levering van patriots of het ter beschikking stellen van logistieke faciliteiten in Nederland.

Ook de wijze waarop Arabische media zullen reageren op een aanval op Irak zal voor een belangrijk deel de reacties van de bevolking in de betreffende landen bepalen, alsmede van invloed zijn op de Arabische en islamitische gemeenschappen in Nederland.

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad

4. Dreiging terroristische aanslagen

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad

Hoewel er geen concrete aanwijzingen zijn dat er banden bestaan tussen het Iraakse regime en terroristische organisaties als Al Qa'ida, valt een dergelijke relatie niet geheel uit te sluiten. Al Qa'ida gebruikt de westerse inmenging in de Arabische wereld als argument om terroristische activiteiten te ontplooiën. Het valt niet uit te sluiten dat Al Qa'ida, of daaraan gerelateerde groeperingen, het plegen van aanslagen zullen gebruiken om extra verwarring en onrust te zaaien of om bijvoorbeeld Nederland te bewegen de militaire bijdrage te staken. In dat licht wordt opgemerkt dat Al Qa'ida de aanslag op Bali in rechtstreeks verband heeft gebracht met de Australische deelname aan de acties in Afghanistan.

5. Irak en massavernietigingswapens

Er zijn aanwijzingen dat Irak beschikt over massavernietigingswapens en dat het land ook in staat is om deze in te zetten. Over het algemeen wordt ervan uitgegaan dat het Iraakse regime in ieder geval de intentie heeft om deze wapens te gebruiken, met name wanneer het voortbestaan van het regime in gevaar is. Het feit dat Irak recentelijk heeft geprobeerd om in Turkije het middel Atropine te kopen (een middel dat de gevolgen van zenuwgas tegengaat) kan hiervoor als een aanwijzing worden beschouwd. Behalve buurlanden en de Iraakse bevolking (met name de Koerden in het noorden en de Shi'ieten in het zuiden) lopen ook de geallieerde deelnemers aan een aanval op Irak het risico dat het Iraakse regime deze wapens tegen hen zal inzetten.

6. Vluchtelingenstroom

Een oorlog in Irak zal een grote vluchtelingenstroom op gang brengen. Voor de opvang van deze vluchtelingen zijn in de regio (Turkije, Iran, Jordanië) reeds voorbereidingen getroffen.

Na een eventuele val van het bewind van Saddam Hussein is het te verwachten dat personen die een belangrijke rol hebben gespeeld binnen het regime van Hussein, naar het buitenland zullen vluchten (zoals militairen en medewerkers van de geheime diensten). Het is niet uit te sluiten dat genoemde personen ook naar Nederland uitwijken en hierbij gebruik zullen maken van mensensmokkelaars. Van de *Mukhabarat*, de Iraakse inlichtingendienst, is bekend dat zij een beroep doet op mensensmokkelaars om medewerkers naar Nederland te smokkelen. Gezien de slechte mensenrechtensituatie in Irak is het aannemelijk dat een deel van de vluchtende Irakezen misdrijven tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden gepleegd hebben.

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad

dit verband met name over Zweden en Noorwegen als bestemming. Overigens zullen ook leden van de Nationale Liberation Army (NLA, de militaire tak van de MKO), die reeds asiel hebben gekregen in het Westen, maar desondanks in Irak verbleven, opnieuw naar Europa en Noord-Amerika afreizen.

7. Dreiging richting personen en objecten

Indien Nederland actief deelneemt aan een militair ingrijpen in Irak, zullen Nederlandse diplomaten, Nederlandse ambassades en ook medewerkers van hulpverleningsorganisaties die zich bevinden in landen in de regio, alsmede in andere Arabische en islamitische landen (bijv. Jemen) extra risico's lopen.

Indien de Nederlandse regering besluit om actief deel te nemen aan een militair ingrijpen in Irak, zal dit resulteren in een verhoogd risico voor zowel Nederlandse bewindslieden als andere politici, met name hen die zich expliciet voorstander tonen van Nederlandse betrokkenheid.

Een afschrift van deze notitie is verzonden aan de voorzitter en leden van het CVIN.

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 5 december 2002

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Datum
5 december 2002

Ons kenmerk
1927344/01

Blad

7. Dreiging richting personen en objecten

Indien de Verenigde Staten (zonder participatie van Nederland) Irak aanvallen zal Nederland rekening moeten houden met de volgende kwetsbare doelen:

- haven van Rotterdam in verband met mogelijke troepen- en materiaal transporten (inclusief logistiek centrum MTMC van de VS, beheerd door Nederlands defensiepersoneel te Capelle a/d IJssel);
- binnenscheepvaart vanwege transport troepen en materiaal vanuit Duitsland richting haven van Rotterdam;
- Amerikaanse- en Britse doelen in Nederland (bedrijven en objecten, denk aan Exxon, Shell, IBM, Amerikaanse Aircarriers, scheepvaart richting VS m.n. containervervoer, veerboten richting Groot-Brittannië, e.a.);
- Nederlandse luchthavens;
- Ambassades en residenties van de bij het conflict betrokken landen.

Indien Nederland wel een bijdrage levert dan dienen behalve de hierboven genoemde kwetsbare doelen ook de Nederlandse vitale infrastructuur (11 sectoren zoals recent in kaart gebracht door BZK/NCC) te worden meegenomen en de aandacht zal zich met name richten op de energievoorziening, de telecom- en ICT-sector.

Indien Nederland actief deelneemt aan een militair ingrijpen in Irak, zullen Nederlandse diplomaten, Nederlandse ambassades en ook medewerkers van hulpverleningsorganisaties die zich bevinden in landen in de regio, alsmede in andere Arabische en islamitische landen (bijv. Jemen) extra risico's lopen.

Indien de Nederlandse regering besluit om actief deel te nemen aan een militair ingrijpen in Irak, zal dit resulteren in een verhoogd risico voor zowel Nederlandse bewindslieden als andere politici, met name hen die zich expliciet voorstander tonen van Nederlandse betrokkenheid.

Een afschrift van deze notitie is verzonden aan de voorzitter en leden van het CVIN.

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 5 december 2002

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst